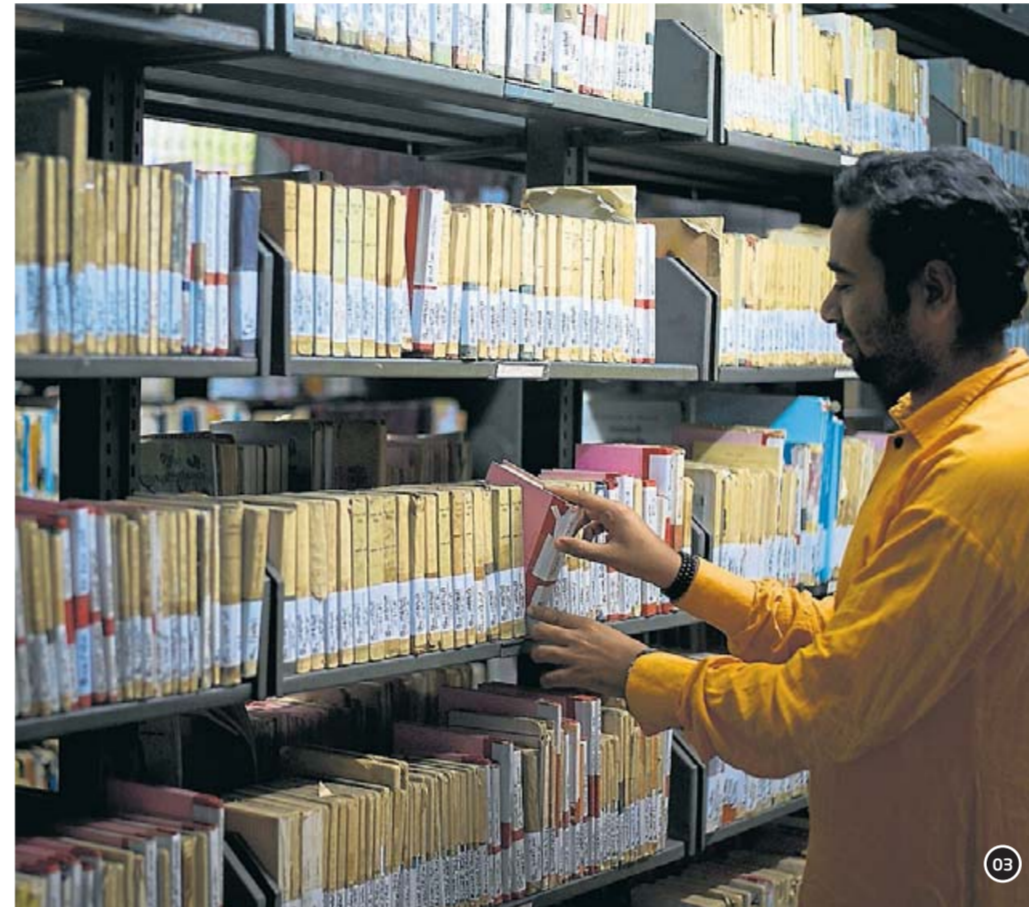

150 ANYS DEL NAIXEMENT DEL LÍDER DE LA NO-VIOLÈNCIA

FOTOS: JORDI FERRANDO

01. Els estudiants de la Universitat Vidyapith encara filen cotó. Segons Gandhi, concentrar-se en aquest gest repetitiu ajuda a meditar. 02. L'asram Kochrab va ser el primer fundat a Ahmadabad, però es va haver d'abandonar al cap de dos anys a causa d'una plaga. Ara és un museu. 03. La biblioteca Vidyapith recull milers de volums escrits pel Mahatma o dedicats a ell. Molts exemplars s'han de tractar amb cura perquè són originals de l'època.

06. La mitificada platja de Dandi ara només és un indret d'esbarjo per a famílies, sense cap record sobre el que va ser un passatge clau en la història de l'Índia.

04. Dhimant Badhiya continua la tradició familiar i ensenya a filar el kadhi, encara que ara el seu mercat sigui només simbòlic. 05. La imatge de Gandhi presideix la sala de lectura a Madurai, on l'Aruna informa els visitants.

Què en queda a l'Índia?

Hi ha desenes de centres i iniciatives a tot el país que recullen l'esperit del que va defensar Gandhi

JORDI FERRANDO
FOTOPERIODISTA

Al començament d'aquest any el primer ministre indi, Narendra Modi, va inaugurar el Memorial Gandhi malgrat que la seva política és de tot, menys pacífica. Situat a la costanera localitat de Dandi, on el Mahatma va acabar la seva famosa marxa per la independència, aquest espai monumental s'ha construït amb bones intencions però amb una pessima realització: dos dies després de la inauguració l'estructura ja semblava decadent, amb uns acabats indignes d'un projecte que pretenia homenatjar una figura que es va caracteritzar per valorar, precisament, l'artesania del país. Aquesta costosa i faraònica obra està tan desolada com la icònica platja, que en una època va ser emblema de la lluita per la independència del país i ara s'ha convertit en un lloc de passeig, de joc i de curiositat sense cap referència al passat. De la marxa de la sal, no en queda ni camí ni destí, i el

record es perd en les últimes generacions de les persones que es van atrevir a desafiar l'Imperi Britànic amb un senzill gest.

Precisament per no oblidar, el senyor Balvant Patel lluita per recuperar uns fets poc coneguts: la famosa fotografia que mostra Gandhi recollint un grapat de sal no es va fer a Dandi, sinó al petit poblat de Bhimrad, d'on és el cap i treballa per treure a la llum aquesta i altres històries. Voldria construir un museu al lloc on Gandhi es va adreçar al públic després d'acabar la marxa, al 1930. I ja sap qui hi posarà la primera pedra...

La doctora Shivalaksmi té 93 anys, els cabells rapats i uns ulls clars com la seva memòria. És la viuda d'un dels nets del Mahatma que ha tornat a l'Índia després de viure quasi tota la vida a l'estranger. La família Patel li ha proporcionat una casa per viure i una persona que la cuida, tot i que ella és independent. Fa sempre exercici físic i no menja aliments sòlids, només fruita, suc i mató. No se li poden fer fotografies, però d'un calaix en treu de velles. "Aquest -dii- és en Gandhi", com afectuosament anomena el seu famós parent. Recorda

Mahatma A Dandi s'ha inaugurat un memorial faraònic, però mal construït

Record La viuda d'un net de Gandhi explica com va influir en Luther King

anècdotes de la seva família adquirida, emocions personals i moments difícils: "Vaig viure els bombardejos de Londres a la Segona Guerra Mundial i la discriminació racial als Estats Units amb la lluita de Martin Luther King... ¿Sabeu que el pare del meu difunt marit el va acollir a l'Índia i aquest viatge va servir d'inspiració al seu moviment?" Dues hores de conversa passen en un instant i la doctora les acaba amb una pregunta tan simple com potent: "Per què el món actual necessita la figura de Gandhi?"

Mantenir el llegat

Es poden anar a buscar respostes a Ahmadabad, una ciutat sorollosa, bruta i caòtica, com tantes altres del nord de l'Índia, però que en la seva mediocritat general amaga una realitat paral·lela feta d'espais carregats de significat, sobretot per als seguidors de Mohandas Karamchand Gandhi, en molts casos el referent històric, humà i espiritual del país.

Els jardins de la Universitat Vidyapith, fundada per ell mateix i de la qual va ser rector, són verds i tranquils, perfectes per acollir els edificis de les aules, les oficines i la gran bibli-

oteca dedicada, especialment però no exclusivament, a l'extensa obra del Mahatma. Sales mig fosques plenes de prestatgeries carregades de llibres, molts dels quals primeres edicions, són un dels tesoros del centre; l'amable bibliotecària afirma, amb orgull i satisfacció, que aquesta col·lecció de volums escrita i dedicada al pare de la pàtria "és la més gran de l'Índia, probablement del món". Sorprenentment, no hi ha restriccions per agafar, fullejar i consultar els exemplars, amb l'excepció lògica dels que necessiten una restauració o classificació. La resta són una excusa perfecta per fer un viatge en el temps i descobrir, amb paciència i sense al·lèrgia a la pols, tot el que ha donat una de les figures més importants dels últims segles.

Pregar i filar, la tradició continua

Un altre lloc emblemàtic d'aquesta universitat, potser fins i tot més que la biblioteca, és la sala de pregària per als estudiants i professors; un espai diàfan i obert a la vegetació, il·luminat amb llum natural, acull cada dia, durant una hora, un centenar de joves que mediten segons la tècnica de

Gandhi, filant cotó amb unes petites màquines portàtils creades expressament per a aquesta finalitat. Els moviments rítmics, pausats i suaus s'acompanyen amb oracions que donen a l'ambient un to serè, introspectiu, quasi místic. Si els llibres permeten imaginar el passat, els gestos ajuden a reviure'l.

"El meu rebesavi Ranjibhai va ser el mestre que va ensenyar a Gandhi a elaborar kadhi, el senzill teixit amb què poder confeccionar les pròpies vestidures i no dependre així dels britànics. Jo continuo la tradició familiar", diu Dhimant Badhiya. Sota un porxo de circumstàncies al costat del carrer, el descendent del mestre utilitza encara uns telers manuals, però ara les teles que surten d'aquestes màquines serveixen principalment com a eina didàctica per als turistes i no tenen mercat en l'economia global del subcontinent.

Però l'ànima del llegat a Ahmadabad és l'asram Sabarmati, un conjunt de petits edificis a la vora del riu que van acollir la segona comunitat fundada per Gandhi a la metròpoli després del retorn de Sud-àfrica i on va viure, acompanyat de familiars i col·laboradors, durant setze anys. L'afluència de visitants, sense ser exagerada, és constant però mai trenca la calma d'un indret que conserva encara un ambient especial, serè i amable, on l'ombra dels arbres centenaris acompanya el cant dels ocells per crear un oasi de pau aliè al bullici exterior. A les velles construccions, ara dedicades a un museu, s'hi han afegit nous edificis, sempre senzills, destinats a l'exposició, l'administració i la venda de productes relacionats amb el Mahatma.

Un d'aquests locals és la seu de l'associació Manav Sadhna, dedicada a ajudar els més desfavorits se-

guint els ensenyaments del Mahatma i la filosofia "estimar tothom, servir tothom". En Jagat, un dels coordinadors del centre, explica: "Al matí s'hi realitzen reunions icontres de grup per definir estratègies, planificar campanyes o simplement pregar i meditar. A la tarda, en canvi, un grup de nenes i nens sense recursos econòmics venen aquí per fabricar, amb pàgines de vells diaris, bosses de paper que després aniran a les parades del mercat i serviran per posar-hi aliments. Els diners que es recapiten d'aquest intercanvi serviran per a l'educació de la Sanjia, la Neeta, la Rishi, la Reena, la Uravashi, en Satich, l'Amir i en Sanyam". Ells, com molts altres infants dels slums de la ciutat (barris de barraques), tindran una mínima però valuosa oportunitat gràcies a la feina i l'altruisme d'aquesta entitat que no fa distinció de religió ni procedència.

Venerat a Gujarat

Milers de quilòmetres més lluny, a l'extrem sud del país, la influència del pare de la pàtria va ser diferent de Gujarat, l'estat natal del Mahatma, on se'l venera quasi sense condicions.

Contradicció "El poder fa declaracions, però no l'interessa Gandhi"

Seguidors "Conservo el seu esperit, però els temps han canviat"

Als estats de Tamil Nadu i Kerala la seva presència va ser molt més breu però no per això menys intensa, i les entitats que han nascut seguint els seus principis són molt fortes... encara que de vegades no ho semblin.

El museu de la ciutat de Madurai és més aviat testimonial, arcaic i poc estimulador. La biblioteca ha viscut temps millors i ara només conserva en ordre una sala de lectura per a la gent gran que hi va a passar l'estona. Això sí, un retrat enorme de Gandhi presideix l'espai mostrant qui els inspira. L'Aruna, l'encarregada, porta l'ajuda als gens: "Cal parlar amb M.K. Nadarajan", diu. És el president de la Tamilnad Gandhi Marak Nidhi, una organització que s'encarrega de publicar llibres i revistes sobre el llegat del Mahatma, promoure la producció i venda de khadi, realitzar cursos i seminaris a la universitat i emetre els certificats corresponents.

El senyor Nadarajan no es mossega la llengua: "En la societat índia actual encara hi ha interès per la filosofia de Gandhi, però en les altes esferes de poder ja no és així, per moltes in-

PASSA A LA PÀGINA SEGUENT

150 ANYS DEL NAIXEMENT DEL LÍDER DE LA NO-VIOLÈNCIA

VE DE LA PÀGINA ANTERIOR

auguracions que facin. El govern central segueix només polítiques a curt termini, majoritàriament industrials, nacionalistes i amb poca consideració per les classes més desfavorides. Ja no s'escolten les necessitats d'una Índia majoritàriament rural i pobra, superpoblada i amb greus conflictes interns". Encara hi ha molts gandhians convençuts que el camí passa pel diàleg, però veuen clarament que a l'altra banda no hi ha interlocutor.

El Jai Jagat, una marxa mundial

Ekta Parishad, un moviment no-violent també d'inspiració gandhiana i present en gran part del país, intenta forçar aquesta conversa. I ho fa amb insistència i determinació, amb campanyes potents i concentracions multitudinàries, la més important de les quals, anomenada Jai Jagat, començarà el 2 d'octubre del 2019 (coincidint amb el 150è aniversari del naixement de Mohandas Karamchand) i confia portar milers de persones, durant un any, des de l'Índia al cor d'Europa. S'esperen col·laboracions internacionals –hi ha també una branca espanyola– però la pregunta que sorgeix immediatament és: quina resposta trobaran al Vell Continent? ¿Un conjunt de països barallant-se entre si o una comunitat unida (finalment) que escoltarà el seu crit? Només el futur ho dirà...

Ara com ara, el present està fet d'accions al territori, començant pel seu centre a vint quilòmetres de Madurai. El CESC (Centre per a la Interacció d'Experiències Socioculturals) és un petit agrupació de cases enmig de la natura on es duen a terme conferències, trobades, cursos i seminaris destinats a l'ensenyament de tècniques de lluita pacífica contra les injustícies. També s'hi fomenta el lideratge a les comunitats rurals perquè puguin afrontar els reptes d'un desenvolupament sostenible en un entorn cada vegada més hostil.

En Vinod és el responsable i l'únic habitant fix d'aquest llogaret d'ambient relaxat. "Jo no vull ser Gandhi –confessa–: no soc ell ni ho pretenc, perquè no cal seguir-lo cegament per portar a terme la tasca que m'he fixat. En conservo l'esperit, però els temps han canviat i també les modalitats d'acció i de protesta".

La solitud d'en Vinod contrasta amb el bullici de la seu de la Dhan Foundation a Madurai. Gent que hi entra i en surt constantment, telèfons sonant i reunions de grup donen la mesura d'aquesta organització que treballa per desenvolupar el món rural i especialment per empoderar les dones en aquestes societats, on els homes sovint es gasten els pocs ingressos que tenen en beguda i tabac, entre més vicis.

Chinnappillai lluita per les dones

Una d'aquestes dones, menuda i amb la pell colrada pel sol, puja les escales a poc a poc i s'asseu en un banc del vestíbul, mentre les pregüeres ressonen a l'aire. En la seva llengua local, perquè no parla cap altre idioma, comença a explicar la seva història: "Em dic Chinnappillai però

01. La doctora Arifa Saiudeen i el seu fill són musulmans i de família benestant. També són seguidors dels principis gandhians i no entenen la discriminació de religions ni de classes socials.

02. Jakob Pulickan és cristià i ha desenvolupat un programa d'ajuda a les comunitats rurals de Kerala, valoritzant els productes autòctons.

03. La Chinnappillai és hinduista i d'origen humil però s'ha convertit, gràcies als seus esforços i a les ajudes exteriors, en un exemple a seguir per a les futures generacions.

no sé l'edat que tinc. He treballat sempre al camp i sempre per als altres, però en un cert moment em vaig convertir en organitzadora de grups laborals femenins. Un mal dia algú em va convèncer perquè diposés els nostres estalvis en un club que, teòricament, ens ajudaria en projectes de creixement, però malauradament de lladres n'hi ha a tot arreu, fins i tot entre els més pobres. Per això quan la Dhan va arribar, totes eren increduloses sobre una altra estafa, i fins i tot les van convèncer dient-los que els diners es gestionarien dins la comunitat. I així vaig esdevenir *kalanjian*, una líder".

La senyora Chinnappillai s'ha convertit en un referent de la lluita femenina a l'estat de Tamil Nadu, tot

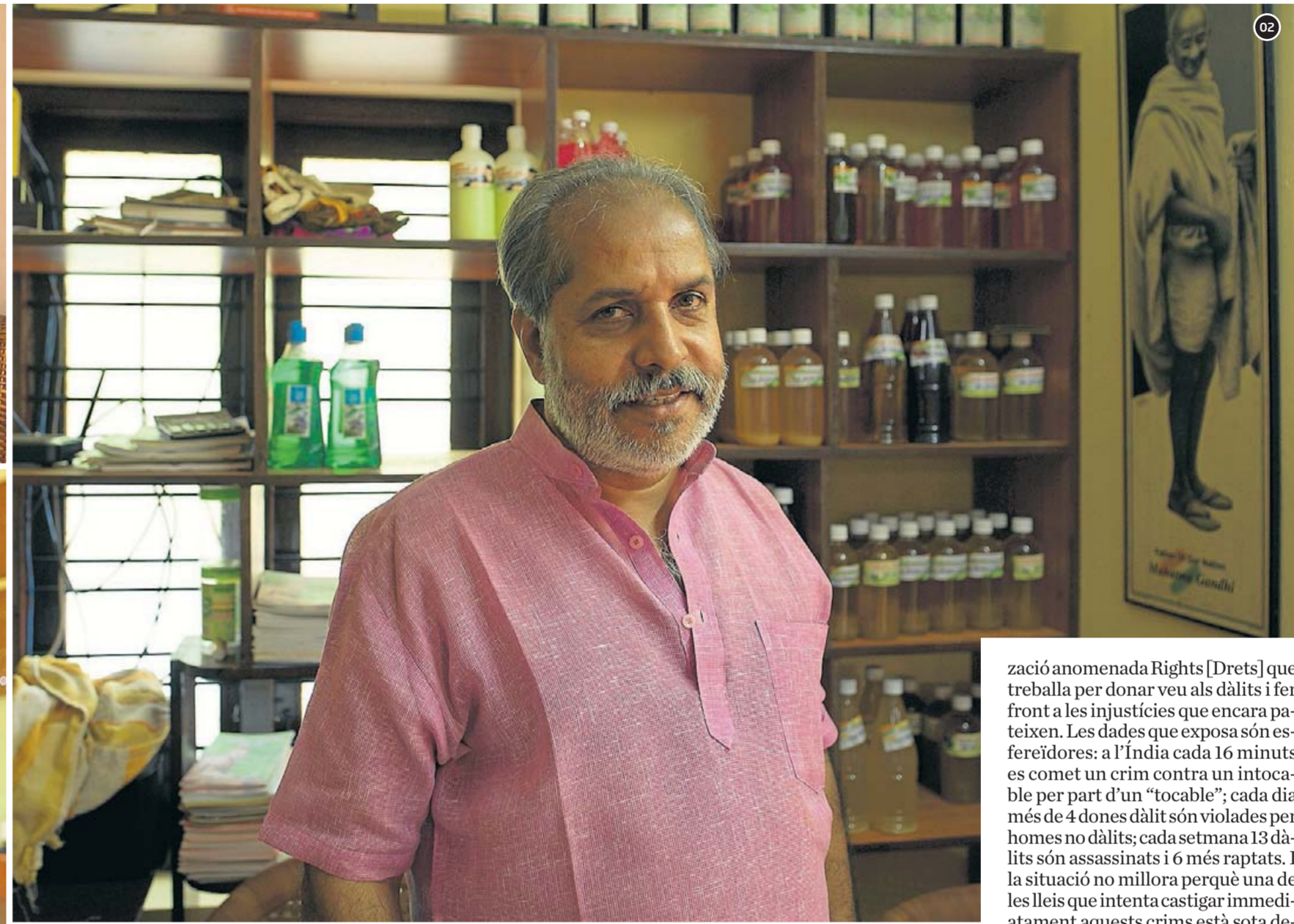
que els inicis van ser molt difícils. Sense estudis ni possibilitats, va ser obligada a casar-se a la pubertat i va donar a llum el seu primer fill amb tan sols dotze anys. En va tenir quatre més, però una de les noies es va suïcidar perquè el matrimoni acabat no es va dur a terme. El seu marit, com tantes altres persones ignorants, no l'entenia i li tancava la porta i la deixava fora quan arribava tard després d'una reunió de grup. Però ella va continuar la lluita i el moviment va créixer fins a convertir-se en una associació regional i posteriorment en una federació d'àmbit estatal. Ara viatja sovint per pronunciar conferències i explicar a altres dones com es poden unir per contrarestar les injustícies i agafar les regnes del

seu destí en un país castigat pel masclisme i la tradició més arcaica.

Encara lluitant contra les castes

Va ser precisament a Madurai on Gandhi va xocar amb una ferria regla del temple més venerat, el Meenakshi Amman, que impedia accedir-hi als dàlits (originalment, persones sense casta, intocables; ara el terme s'aplica a tots els grups exclosos de la divisió en castes hindú, independentment de la seva religió).

En aquell moment el Mahatma va decidir no entrar-hi perquè un dels seus companys era intocable i no l'hauria pogut seguir. Això passava al 1934 i va donar peu a la creació d'un moviment que quatre anys després posaria fi a aquest tabú. N'han passat

hora la figura, enlluernadora però plena d'ombres, de Gandhi.

Un savi que no era perfecte

No és un secret que el Mahatma va dir de tot i el contrari de tot. I precisament aquesta multiplicitat d'afirmacions permet veure que no era ni molt menys perfecte, ans al contrari. Sempre se li han criticat les seves relacions amb les dones, el seu racisme, els canvis d'opinió i la tibiesa conceptual respecte al sistema de castes, arrelat a l'Índia des de fa més de 4.000 anys, prohibit actualment per llei però practicat de fet a tot el país. Com molt bé apunta Arundhati: "El sistema de castes és present en els noms de la gent, en la manera de dirigir-se els uns als altres, en la feina que fan, en la roba que porten, en els casaments que acorden, en el llenguatge que parlen. Tot i això, mai en vaig trobar ni una referència escrita en cap llibre de text escolar".

Gandhi lluitava perquè les castes fossin iguals, però no tenia la necessitat d'eliminar-les de la societat perquè, com havia declarat més d'una vegada, li semblava un exemple d'organització. El professor Ambedkar sostenia, en canvi, que mentre hi hagués un sistema de castes hi hauria persones fora del sistema. Volia abolir una cosa que existeix però de la qual no es parla; volia afrontar el problema des de la base.

A la impronunciable ciutat de Thiruvananthapuram, també a Kerala, l'Ajaykumar és el cap d'una organit-

zació anomenada Rights [Drets] que treballa per donar veu als dàlits i fer front a les injustícies que encara pateixen. Les dades que exposa són esferèidors: a l'Índia cada 16 minuts es comet un crim contra un intocable per part d'un "tocable"; cada dia més de 4 dones dàlits són violades per homes no dàlits; cada setmana 13 dàlits són assassinats i 6 més raptats. I la situació no millora perquè una de les lleis que intenta castigar immediatament aquests crims està sota debat, i això ha generat violentes protestes a tot el país.

"No discuteixo la importància de Gandhi –afirma l'Ajaykumar–, però considero que ja ha arribat l'hora d'anar més enllà, de passar de la teoria a la pràctica, sobretot amb el tema dels dàlits". Els últims estudis revelen que prop de 120 milions de votants podrien haver quedat exclosos del cens electoral en les últimes eleccions. D'aquests, uns 70 milions serien dàlits i musulmans. I 65 milions dones.

"El gran problema és ser dona"

La metge Arifa Saiudeen és musulmana i prové d'una família relacionada amb el poder. La seva mare va ser la doctora d'Indira Gandhi (que no té res a veure amb el Mahatma), com demostra una fotografia penjada en una de les parets de la sala on rep els convidats. El seu marit sorprèn tothom amb una pregunta inesperada: "Com està la situació a Catalunya?" Tot i la llunyania, està al dia de la difícil situació de casa nostra i demana amb curiositat com es desenvolupen els esdeveniments.

La senyora Saiudeen col·labora amb l'organització Ekta Parishad i assisteix les dones que necessiten ajuda mèdica per maltractaments. Quan se li pregunta si pertanyer a la seva religió pot ser causa de més atacs, la resposta és contundent i desmoralitzant: "A l'Índia el principal problema és ser dona".

Per ajudar-les, l'associació Abhaya, fundada per la senyora Sugatha

Kumari, té un programa d'acollida i atenció femenina que inclou suport psicològic, mèdic, legal i emocional. L'Emma, la responsable d'un dels centres, descriu la seva feina: "Volem oferir les eines perquè les afectades puguin tornar a les seves llars d'origen i refer-se amb una vida digna, gràcies als fons que arriben de donacions particulars i, en menor mesura, del govern de l'estat de Kerala. Preservem la intimitat de les hostes, aproximadament una trentena de dones, a qui acollim sense distinció de religió o classe social, un dels principis que Gandhi predicava".

Un altre dels conceptes que propugnava el Mahatma era el *swadeshi*, la regeneració econòmica de la gent amb menys recursos, una feina que Jacob Pulickan ja va començar al Centre d'Estudis Gandhians de la Universitat de Kerala com a programa per obtenir petits ingressos. La primera activitat va ser la fabricació de sabó, i l'èxit va ser tan gran que ben aviat se'n van impartir cursos d'aprenentatge. Ara el catàleg de productes s'ha ampliat amb menjar i medicines naturals, i en Jacob és el director del Centre Gandhi pel Desenvolupament Rural Swadeshi Trust que, tot i el llarg nom, consisteix només en una petita oficina magatzem sota la casa de l'únic membre del centre, el mateix senyor Pulickan. Ell s'encarrega de gestionar, distribuir i comercialitzar els productes que elaboren les petites comunitats afiliades a la iniciativa. En Jacob s'explica amb senzillesa: "No vull ajudes ni donacions per no sentir-me lligat a ningú que m'imposi negocis en contra de la meua ètica, i això va sobretot per a les autoritats".

L'ultranacionalisme al govern

Reny Ayline és un noi que treballa per a la Confederació Nacional de les Organitzacions dels Drets Humans (NCHRO). A l'Índia sempre han tingut feina però últimament van de bòlit: "El problema principal comença –és el govern". Explica que la deriva ultranacionalista i hinduista del partit al poder està condemnant enormes masses de la població a l'exili (els musulmans), a l'ostracisme (els dàlits) o a l'extinció (els adivasis, les tribus originàries, guardians, que tenen cura dels boscos). "I tot plegat sota el paraigua de gandhisme patriòtic, tan fals com buit de sentit", acaba contundentment en Reny. No li falta raó.

L'herència del Mahatma a l'Índia actual no són les seves teories, són les persones, agrupacions i entitats que han agafat el relleu d'una figura carismàtica i l'han despullat dels errors per quedar-se només amb la potència de les seves idees, adaptant-les al moment i als problemes actuals. Dones i homes que han reinventat conceptes i s'han convertit en Gandhi: a la seva manera, a la seva escala; a la seva imatge però no semblança, a títol individual o col·lectiu, per un dia i per a tota la vida, des de casa seva o creant cases per als altres. Milers de filles, deixebles i crítics perquè a l'Índia actual, malauradament i com a la resta del món, no n'hi ha prou amb un sol líder, tots poden ser Gandhi. —